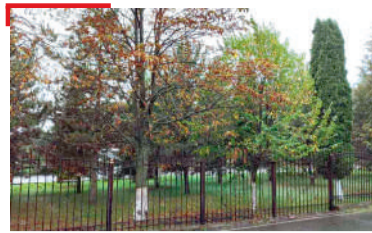

СПОРТ

Зіамігача футболар йола яхь д'айихьар, Москверча г'алг'ай массазарча викалаша

16

ХЪУРМАТ

Дала, к'яхетам баь, х'яденначун хам цабар, эггара доккхаг'ла дола во да

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

Г'АЛГ'АЙ МЕХКА К'ЪАМАН ЮК'ЪАРА ГАЗЕТ

№37 (12664)
Ардара бутт,
3 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера майтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера «Сердало» газета «Сийлен хьарак» яха орден енай

МЕХКА КУЦ

Г'алг'айчен лоарх'аме декхар да, Магас - Шолже в'аший гаргайоалаяр

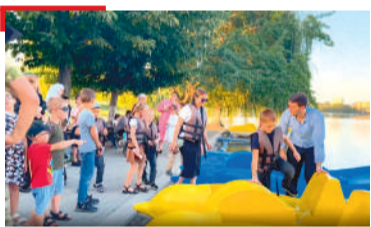
5

КХОЛЛАМ

Вайцига болх беш ба, «К'ылбаседа Кавказа суртанчаш» яха гойтам

10

ДЕЗАЛА БАРТ

«Кхоачарбараш-х'амсарбараш» яха дезала кхетаче д'айихьар вай мехка

11

КЪАМАН МОТТ

Наьна мотт боаржабарах йола ях'аш д'айихьар вайцига

12

КХЕРАМЗЛЕ

Маг'албике «Шортаг'ла лела» яха кхерамзлен кхетаче д'айихьар

13

www.serdalo.ru vk.com/gserdalo [@gserdalo](https://www.instagram.com/gserdalo) Дзен сердало

Халк'та ц'ай

Путин Владимира даьк'алайийцар Г'алг'айче, паччах'алкхен 100 шу дизарца

2

Лерх'лам

Тема операцена юк'е вахар хаьдарий дезалашта, кхачан яьшкаш йийк'яр Маг'албика кхале

3

НС кхетаче
д'айихьар
Парламента
кулгалхочо

Коазой Мадина

Халкъя Гуллама кхетаче д'айихьар Парламенте Тумхой Мухьмада. Цига дакъа лоацаш хилар парламентарча комитетий, фракцей кулгалхой; Мехкадаь, Паччахьалкхен администрацей болхлой; Г'алг'ай мехкара прокуратура.

Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера. Ганзаца, г'ишлон балхашца, спортаца, дешара оаг'онца, туризмаца, иштта кхыдарашца ювзаен-нача республикерча бокьонашта юкьеодоладаьча хувцамех дийцар кхетаче.

В'ашаг'икхетаре хьоахадир федеральни оаг'ионо юкьерча дешара юкьеодоладе деза аьнна белгалдаьраш, хьалхарча классашка деша даг'ача берашта б'айха кхача лоаттабарах, иштта паччахьалкхен моттигаша бахархошта г'о лоаттадарах.

Эккажкьонгий-Юрта, СВО доакъашхо д'аволлаш, таьзет хилар

Аькхенаькъан Марем

Эккажкьонгий-Юрта таьзет хилар, лаьрх'г'ача операце б'ухо Шоанахой Мухьмад д'аволлаш.

Цига вахар хьалхара вице-премьер Йовлой Мухьмад, Республикан Паччахьалкхен доакъашхой, юкьара болх лелабераш.

«Венначун гаргарча нахага кодам бувцаш, паччахьалкхен председатела г'ончас аьлар, эшаш мел дола г'о дергда. Цо иштта Г'алг'айчен Кулгалхочо аханца даь хинна г'о д'аделар», - аьлар Г'алг'ай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Веннача б'ухочун 26 шу мара даьннадацар.

Путин Владимира даькъалайийцар Г'алг'айче, паччахьалкхен 100 шу дizarца

Аькхенаькъан Марем

Паччахьалкхен Кулгалхочунгара даькъалабувцаш дола дешаш аьлар Россе Президент СКФО г'олла волча викала г'ончас Надькто Владимира.

«Вай мехка кьаман-паччахьалкхен истори отташ, ший мохк хьакхолларо таро хилийтар баха моттиг дег'айоалае, мотт лорабе, укхаза дахаш долча кьаман культуран т'ехьале лорае. Шо доккхал де йиш йолаш да, дукхача шоай мехкахошта караг'даьнначох, цар х'анз а сийрда ц'ераш лелаеш хиларах, Даьхен вахаре цар даьхача толамех, Илма

дег'адоаладара даькъ т'а царна караг'даьннарех, искусство, дешара наькъ т'а даьхача толамех», - йоах даькъалабувцаш даьча кьамаьло.

Цул совг'ла, Россе Президента кхайкарал т'а йоах, тахан Г'алг'айче юртбоахама продукци арахецара, туристически даькъ т'а таронаш йолаш я. Иштта белгалдаьдар, таханарча хана инвестицеш юкьехара дика хьалаш хьакхоллаш хилар, вахара даькъ т'а йоккха проекташ кхоачашьеш хилар, транспортаца дувзаденнар кердадоаккхаш хилар.

Со тешаш ва; д'ахо а шоашта хьалхашка латта декхараш оаш кхоачашдергда, аьнна. Аьттув

хилба шун, дикача х'аманна т'акхувш дахалда шо», - йоах вай бахархой даькъалабувцаш хьадайтача кхайкарало. Надькто Владими

Г'алг'айчен бахархой даькъалабийцар, РФ Президента СКФО г'олла викал ваьча Юрий Чайка ц'ераг'ла, иштта шийгара.

Магасе Г'алг'айченна хетаяь маркаш т'айийцар

Аькхенаькъан Марем

Г'алг'ай паччахьалкхен 100 шу дузаш хиларца, почтага г'олла дагалоаттама белгалонаш т'айийцар. Почта маркаш т'а мухьар оттадир Г'алг'айчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас, РФ Президент СКФО г'олла викала г'онча волча Надькто Владимира, иштта «Почта России» Кьилбаседа Кавказа макро-

мехка кулгалхочун г'ончас Плотников Александра.

«Г'алг'айчен б'лаь шу дizarа белгалло - из лоарх'ламе исторически ди да. Цу тайпарча маркашта безам т'аг'юрмба уж гульеш барий вай мехка а дерригача дунен т'а а.

Уж открыткой, каьхатий цхьа даьча хинна д'аоттарах, цар дувцаргда дукхача наха республиках, царна гойтар-

гья укх дунен т'ара ший тайпара йолча лаьттан милинг.

Почта маркаш т'а я вайна лоарх'ламе йола г'ишлош, иштта кьаман белгалонаш. СССРа ханашка вай дукха сатийсар таханара ха хьакхачарга», - аьлар мехка кулгалхочо, ше уж почта белгалонаш т'аэзача кьамаьл деш.

Г'алг'ай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша хоам бир, цу г'улакха лаьрх'ла

дола почта мухьар кийчдаьдар, цу т'а да уж ч'оаг'г'еш долча ден таьрахь. Почта маркаш арахийцар 17 эзар, цар юкьара мах 100 сом да.

Республикан лоарх'ламег'ла йола моттигаш я цар т'а, масала, Г'алг'айчен герб, Барта г'ала, В'овнашке яг'ла г'алаш, д'адахаца б'лаьшерашка кераста наха текьа даь Тхьаба-Ерд, «Iарамхи» яха курорт, иштта кхы дуккхадараш.

Г'алг'айчен Кулгалхочо паччахьалкхен совг'аташ делар мехка бахархошта

Аькхенаькъан Марем

Магасе д'айихьар лаьрх'г'ла дола Российски Федерацие, Г'алг'ай Республикан паччахьалкхен совг'аташ луш йола кхетаче.

Г'алг'ай Республикан Кул-

галхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша хоам бир литература, культура, искусство дег'айоалаеца; спорта, унах'ценон, Илма, кхоллама балха, бокьонаш лораяра даькъ т'а дукхача шерашка кьаьхегарах, Г'алг'айчен бахархошта совг'аташ делар.

Масала, Ужахьанаькъан Аьсета «Нана-турпал» яха ц'иелар, цо дукха дезал кхебарах. Россе Президента баркал оалаш, совг'ат делар Юахарганаькъан Чхьаг'ла ц'ераг'ча гуманитарни Илмаг' Г'алг'ай Илма-тохкама института кулгалхочунна Оздой Жамбулата, мехка хоржамий ко-

миссе кулгалхочунна Йовлой Мусайна.

Юкьара д'алаьрх'г'ача, 60 гарга сага совг'аташ делар цига.

«Цу дерригача кьаьхегам толамаша дика масал гойт т'ехьа т'айоаг'лача вай т'ехьенна, кердачакхаленашка кхачара уж т'аьхьех. Из да цу наха шоай про-

фессех хержа болх лертг'ла кхоачашбаь хилар, дика кьаьхегар, цудухьа оаха доаккхал ду уж тахан ларх'ла йиш хиларах. Белгалдаккха лов, вай бахархой кьаьхегам д'ахо а терко йоацаш бусарг'бац», - аьлар республикан Кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Тема операце доакъашхочун нанна дарба дир

Гаьгенаькъан Марина

Дарбанче Йойижа, ший дегІа могашал меттаоттае гІо дир тІема операце доакъашхочун нанна «Даьхен лорбой» яхача ганза республикерча филиала болхлоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Цъхан юкъа салаІа, аьнна, Украинера цІавенача Орцханаькъан Хамберда ганза болхлошка дехар дир; кхален дарбанче Йоужайийя, дикка дарба де ший нанна, аьнна.

Вахара дешашка хожаш йола Беканаькъан Мадина оарцагІяьлар цар хьашташ кхоачашде. Дарбанченца бувзаме яьнна, деррига вІаштІехьадаьккхар цо. Карарча хана, ший дегІа могашал меттаоттаеш я Магаса яхархо.

Тема операцена юкъе вахар хаьдарий дезалашта, кхачан яьшкеш йийкъар МагІалбика кхале

Газданаькъан Ахьмад

Украинерча тІема операцена юкъе вахар хаьдача бІухой дезалашта, кхачан яьшкеш йийкъар МагІалбика кхале. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас соцам баь, гІалгІай паччахьалкхен

100 шу дизара хетадаь беркаге гІулакш дар из.

«Къаьстта тахан, вай къаман къонгаш Даьхе лораеш латгача хана, ГІалгІай паччахьалкхен 100 шу дизар барт, цъхоагІо хиларца дувзадена хила деза. ТІема операце до-

акъашхой дезалий хьал теркалдеш, царна могаш дола гІо лоаттадеш хила деза вай массахана. Деналах бизза хиннача цу наьха дезал хьаллацар вай лоархІаме декхар да!» - аьлар вай Мехкадас. Шекараца, хьоараца, даьттаца, чаьца, мерзача даарашца, иштта

кхьболча кхачанца гІо дир.

«ТІема операцена юкъе вахар хаьда тхоай къонгаш къамо бицбеш цахилар, уж дагалоаттабар лоархІаме да тхона тахан», - аьлар тІема доакъашхочун цІагІарча цъхан вахархочо.

Донецкера, Луганскера, Запорожьера, Херсонера бахархой маьрша баха даькъалабийцар Мехкадас

Султиганаькъан Йоакъап

Россах хьакхетара Денца, даькъалабийцар вай Мехкадас Донецки, Лугански республикай, Запорожски, Херсонски областшара бахархой. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Вай Даьхенца - Россеца иразе, маьрша бахалба уж! Уж Россах хьакхетара Ди дездеш да вай тахан. Цу

моттигашкарча бахархощта лерхІаме, доккха ди даер! Шоай Іадаташ леладе, истори, культура лархІа, шоай мотт бувцаш баха йиш йолаш, паргІато кхачай цу нахага», - белгалдир вай Мехкадас.

Иштта республикан кулгалхочо теркалдир, цу наха дукха халонаш текхалга, хІаьта тахан, Россеца сийрда кхоане хьалъеш, керда хувцамаш юкъедоладеш баха аьттув ба цар. Вай мехко царна гІо лоат-

тадергда массахана.

Вай республико новкъостал лоаттаду тахан Токмакски кхаленна. Еха моттигаш тоаеш, эшаш бола кхоачам Іокхухийташ, могоар ду царна.

ТІема операце хьалхарча дийнахьа денз, цига дакъа лоацаш ба къаман сийдола къонгаш. Майралца, деналца Донецк, Луганск лораеш; Даьхен гІулакха латгІалгІай яхь йола бІухой, эпсараш.

ТІема операце доакъашхочунна, газ чуйилла гІо дир республике

Гаьгенаькъан Марина

Украинерча тІема операце доакъашхой волча Баркинхой Ильяса, цІагІа газ чуйуллалаш, гІо дир «Даьхен лорбой» яхача ганза мехкарча филиала болхлоша.

«Вахара ганза доакъашхой оарцагІаьлар бІухочун гІулакха. Эшаш мел дола каьхаташ гулдаь, газа оагІон болхлошца дийца, йоккха юкъ ялалехь цун кердача фусаме газ чуйиллийтар цар.

Белгалде деза, Баркинхой Ильяс тІема операцена юкъе лозаваь волга. Цига хинначов баьхан долаш, тІеманикь бита безаш хилар из.

Биъ мохк вІашагІтохара хетабаь болам дІабихьар вай мехка

Гаьгенаькъан Марина

Тов бетта 30 ди Луганск, Донецк, Запорожски, Херсонски кхалеш Россах хьакхийтта Ди лоархІаш да. Цу гІулакха хетабаь болам дІабихьар Шолжа-Шахьарерча МЧС колледжа студенташа. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Россе моттигаш 89 хи-

ларца дувзадаь, уж таьрахьаш хьаьбокхаш, мугІ баь дІаьттар студенташ. Таханарча боламо хьагойт, Россе къамаш шоайла бувзам, барт болаш даха дезилга, Даьхен сий дар лоархІаме долга», - дийцар тхого.

Белгалде деза, иштта дІакхухьача кхетаченаша кхувш латгача тІехьен мехкацара безам чІоагІбелга.

Мехкарча РСМ оагИонна кулгал деш, Яражанаькъан Адам хургва

Газданаькъан Ахьмад

Мехкарча Россее кагирхой Союза оагИонна кулгал деш, Яражанаькъан Адам хургва. Москвее дIайихьача Россее кагирхой Союза керттерча кхетаче хьаллаьцар, из цу моттига кулгалде хьожавар. Из хоам «Сердалога» бир кагирхой политикахи, туризмахи йолча Министертвос.

«Вахара, культуран оагИонаштарча проекташ-та кагирхой тIахьеха, кагирхошта лаьрхIа кхетаченаш дIакхяхьа, ший болх бехктокхаме, боагIача боараме кхоачашбе говзал, хьинар долаш волга хьахайтад Адама. Из цу моттиге оттаварара раьза хилар РСМ доакъашхой, кулгалхой», - дийцар тха газетага.

Мехка оагИонцара кагирхой политика йоаржарара тIехьа кьахийгараш белгалбир цу кхетаче. Хьалха, РСМ юкьарлон болхло волаш, цо хьабенача наькъа лакха мах оттабеш, из лоархIаш кьамаль дир кхетаче.

Наьсар-Керте тока бIоагIа хийцар

Аькхенаькъан Марем

Вазовски оалача Наьсар-Керттерча урамера тока бIоагIа хийцар. Из хоам «Сердалога» бир администратце зарбан болх лелабераша.

Наьсарен мэр волча Йовлой Урухсана хьалха теркалдаьдар, тока бIоагIа хувца безаш хилар.

Из болх чакхбаккха аьнна тIадиллар цо Наьсар-Керттерча администратцена.

Магасе хьадийллар керда хьаьший цIа

Аькхенаькъан Марем

Таьрахьий дегIаахара Академе даькъ тIа хьадийллар республикан столице дешархошта лаьрхIа керда хьаьший цIа. Из хьаделлаш дакъа лоацаш хилар ГIалгIайчен Паччахьалкхен председатель Сластенин Владимир Владимирович, «Сафмар Плаза» яхача хьаьший цIеней керттера кулгалхо Iамарханаькъан Iалихан.

«Сафмар Плаза» кулгалхо-чо хоам бир; цига хьехархой, студентий Iеш хилар хьалхара «Сафмар» хьакхеллача Гучаранаькъан Михаила чотак хургда, аьнна.

«Укхазе могошал эшаенача наха лаьрхIа дола хьалаш а хьакхеллад, цу юкье я Владимир Владимировича хоастаяь ши номер а, уж таханарча дено дIадеххача беса дика хьаьй я. Фусамаш ши саг цьхана, иштта кьаьстга цьха саг Iе йиш йолаш я. Хьехархой а студентий а таро я тха хьаьша цIен хьалех пайда эца», - аьлар Iамарханаькъан Iалихана.

Хьаьша цIагIа тайп-тайпара хьалаш да, цьхаболча хьаьшашта дика хьалаш а да. Хьалхарча гIата гIа атга лелалуш боацарашта лаьрхIа фусамаш я. ШоллагIа гIатагара йиьлагIа гIатага кхаччалца ши моттиг йола фуса-

маш а «Люкс» фусамаш а я. ПхелагIа гIата тIа да Ковстуди, из лаьрхIа да кхьича шахьарашкара баьхкача Магасерча «Ишкола 21» оалача дешаш барашта. Хьаьша цIагIа уж меттел, туристаш а цу балха лостамагIа боагIа хьаьший а Iе йиш я.

ТIатоха деза, дувцаш дола хьаьша цIа - из IT тоабан дешара дакъа да, цунна чуйоагIа «таьрахьий дегIаахара Академи», «Ишкола 21», «ГIалгIайчен Бизнес-акселератор». Еррига проект «САФМАРА» ганзаший таронца лелаяш я.

Шолжа кхален кулгалхоочун вIашагIкхетар хилар, ДОМ.РФ ганза болхлошца

Коазой Мадина

«Сердало» газето хьалха яздаь ма хиллара, селхан бартчIоагIама кулг яздыр ГIалгIай Республикан Паччахьалкхено, ДОМ.РФ. ганзо, шоайла бувзам лелабераш. Из барт баь хилара кIийлен тIа, Шолжа

кхален культуран ЦIагIа кхетаче хилар Татенаькъан Иийсай, ДОМ.РФ. ганза болхлошца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага доал деча даькъ тIа.

Кхетаче дIахьош дийцар, Магас-Шолже гаргаозарах, нах вIаший кхотабенна

бахэ ховшабарах, цу юкье йоагIаш йола ГIажарий-Юрт, Эбарга-Юрт чу а лоацаш.

«ДОМ.РФ. проекта отдела кулгалхоочо Голубева Ксене лоацца дийцар ший отделах лаьца, иштта кхален Iаьдал дегIадоаладарах, моттигерча бахархой вахара хьалаш тоадарах, шахьара дика хьа-

лаш хьакхолларах дола керттера дешаш.

Ший оагIорахьара кхален кулгалхоочо Татенаькъан Иийсас белгалдир, ше цьхана болх бе кийча хилар, иштта дIахо а лаьрхIачунга кхачара кхетаченаш дIаяхьа раьза хилар», - аьлар Шолжа кхален администратце.

Шахъарера, юртара сердал

Галгъайчен лоархъаме декхар да, Магас - Шолже влaший гаргайоалаяр

Султиганъкъан Йоакъап

«Шолже-Магас» яхача географедакъ тла дукха глшлош хьалъеш латт. Кхоачам болаш да федеральни наикъ тлара, доал деча дакъ тла длахъежача бларгагуш йола эзараш лампаш йоккха ца санна йоагаш хилар.

Из да «доккха цхьа доазув» а хинна, зламига юрташ шоайла влaшагкхийтта хилар, цу дешо уйла йит, хаттараш а кхолл.

Таханарча заман вахара-экономически хьал тохкараша белгалду, вай мохк боккхача мехкашта тлехъакхувш латташ хилар. Керттера нах дукхагъа тлаозаш йола моттигаш я Москва, Питер, Иьржача форда йист. Гаргарча 30-50 шера Россее европан доазон тла, Зауралье шахъараш, юрташ шоайла хотталуш хила тарлу йоак цу хьала мах оттабеш болча говзанчаша, цул совгъа азиатски дакъа доассалуш а хургда. Цудухъа цар хьалхадоккх, паччахьалкхено миграцена тлахъожам лоаттабара никъ лаха беа, цу тайпара хьал оттардоацаш.

Галгъайчен хьалхашка латтараш кхьдола декхараш да, бакъда уж кхетадеш хилар дладех, царна чудаоглаш долча паччахьалкхен доакъоша, уж сиха кхоачашдара.

Мишта дегладоагаш хургда влaшагтехача доазоний экономически, вахара, транспортни бувзамашца дувзадена хьал? Малагъа хаттараш кхоачашдергда цо, малагъа халонаш хургъя цу наикъ тла?

Россе хлара миинге я юрташ, наьха безам влалла а боврбоацача, тамашийна хозача Галгъай мехка боагъа хана, безам болаш хул уж е юрта е кхалене баха, наьха вахарга хьаж, цу моттига сурт-сибатго, бакъда цу юртий хьалхара сийрда цлреш мича яхай ца ховш яйна длаьнний...

Нагахъа санна вай юрташ, нийсача моттигашка ядача шахъарех длакхийтта, царех ца е ший шахъар хинначул

тлехъагъа, мала хургва вай мехка ва безам болаш? Бакъда хано хьагойтаргда из, дале а тахан я цун уйла е еза ха.

Цу хьакъехъа члоагъа лоархъаме да укх деношка вай республико ДОМ.РФца бувзам лелабе баргчлоагъам бар, из Российски Федерациен вахара дакъа дегладоалаш къахъегаш йола 25 шу совгъа да. Из барт бар тладерзадаь да Магас-Шолже гаргайоалаяра, цо новкъостал дергда юкъяра проекташ дика кхоачашъе, иштта юкъяра дладоахаргда доазон тла глшлош хьалъече нийслуш дола кхоачамбоацараш.

Белгалду, ДОМ.РФ проектни тоаба кийчъергъя говзанчъехам луш, цо дувцаргда доазув дегладоалашара, цу юкъе йоагаш хургъя Магас, Наьсаре, Илдарха-Пала, Шолже, иштта Наьсарен, Шолжа кхаленаш. Цу хьакъехъа де лерхлар белгалдаьд 2035 шерга кхаччалца. Цу тайпара хувцаргда доазон план яккхара дола каьхаташ, дувцача дакъ тла глшлошъяра балхаш ду хьал.

Уж а кхьдола хаттараш а кхоачашдар дувзадена да юкъярча вахара моттиг лалашъярца, из лоархъаме да вай мехка.

Масала, хьаэцаргъя вай Магас - республикан столица. Из мохк кхотабара юкъ я. Шахъар дегладоагаш я лакхалла а шоралла а. Къайле йолаш дац, длахъойодача хана цунна чуйоагаш хургъя боахамий, цъхъаца гулакхаш леладерий глшлош, цунга хъежжа нах а тлакхеташ хургба.

Керттерча, кулгалхой багъа моттигах хьакхета гертташ да юхе дадаш дола доазонаш. Столица длакхеташ латт Экажкъонгий-Юрта, хлаьта из ший арлагъа кхьча юрташ длакхеташ йоагъа, иштта кхь длахо а. Нагахъа санна федеральни никъ доазонца бецаре, йоккхагъа йола юрт длакхеташ хургъяр Наьсаренах.

Из дика да е во да? Из мичча беса дале а, таханара хьал да из. Саг ваха Юхов даьсса уллача доазон тла, цунна лов ший вахара, экономически хьашташ кхоачашде. Уж хьалаш тахан дукхагъа мехкашка, моттигашка наха лохаш дарех да. Цудухъа массахана чулаца дезаш да чоалхане, лоархъаме декхараш, цу тайпарча доазоний хьал кьоастаде дезаш да.

Хьалхарча арлагъа хьалхашка отт «экологи» яха дош. Кхотаенна яхаш йола

юрт къулбехъара, къилбаседе кхоаче, цунна нийслургъя ценонца, нувхаш гульярца, уж длаярца, хица, сердалца ювзаенна халонаш. Из бахъан долаш, деглаахар лаьглуш хургда.

Из доацаш а, дика хургда кхачан кхерамзле йиц ца еш вай хуларе, цун кхоачам эшаш хилар керттерча декхарех долга кхетадеш хуларе. Дукхагъа долча дакъе, из лалашду доалахъара боахам лелабеш хиларо. Нагахъа санна шахъар йолалой юрт «яа», наьха таро хургъяц шоай дакъ тлара кхачан даараш леладе.

Хано хьагойтаргда малагъа, фу дергда. Цу тайпара кхотадалара духъалара, юрташ влaшагъа ца кхетийтара вай говзал яц, доазонаш кьоастадара болх хьалхара гла боаккхаш ба, Галгъайчен шаьрача доазон тла.

Керттердар - паччахьалкхен 100 шу дызара говзал йолаш я, ткъаь итт шера совгъа Россена чубоагъа мохк дика деглабоагаш хилар. Галгъайче длахо деглайоалаяра, вай хила деза нийсача наикъ тла. Укхазакерттердар ца да - сага хьашташ кхоачашдар, республикан бахархой вахар дика хилийтар.

Галгъай мехка болх бе йолаелар керда ши радиостанци

Аькхенаькъан Марем

«Радио шансон», «Радио дача» яха радиостанцеш чуйоагаш я KrutoyMedia медиахолдинга, уж я ший доалахъара хлама хьадеш волча Гуцаранъкъан Михаила. Укх бетта радиостанцеша шоай болх длаболабир Галгъайче.

«Сердало» газетига Галгъай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша яхачо, «Радио шансон» болх беш хургъя 96,5 FM, хлаьта «Радио дача»-92,2 FM.

Радио болх лаьрхъа ба, моттигерча радиос лочачул дукхагъа нах чулацара. Цо таро лургъя туризм деглайоалае, вай мохк дикагъа бовзийта, къаман культура, истори, кхоллам наха дладовзийта, республикал араьхарча нахага из кхачийта», - аьлар радиостанцей болх длаболабеш, Галгъайчен кулгалхочо Келаматанъкъан Маьхмуд-Иаьлас.

Белгалдаккха деза, радиого ладувгаш хургба 850 эзар саг; царна юкъе, Галгъайчен бахархой санна, кхьча моттигашкара нах а хургба, из хьалоацалуш мел йолча шахъарашкара.

Южне 120 моттиг хургъйола хьалхара берий беш хьалъе йолаьй

Газдананъкъан Аьхмад

Галгъайчен Магъалбика кхален Южне хьалъеш я, 120 моттига лаьрхъа йола берий беш. Республикан глшлошъяра Министерствон лоламах, из болх длахъош я «Евростройсервис».

«Таханарча денга кхоачаш, 40 процент болх баь баьннаб. Глшлон аьшкабетонах деш дола пенаш хьалдаь даь-

ннаб, хьалхарча а шоллагъа а глаташта юкъяра юкъ члоагъяьй. Тока подстанции хьалъяьй, пенаш члоагъдеш дола балхаш даьд.

Ханз чура кирпишкаца деш дола балхаш дладоладаьд, юкъяра йовкъаш ехкаш», - аьлар «Сердало» газетига Галгъайчен глшлошъяра Министерствос.

Из берий беш хьалъяьй яргъя хьатладоагъа шера. Цох хургъя цу юрта хьалъяьй цу тайпара хьалхара глшло.

Къона тӀехье кхеераш

Хьехархочун денга

Гарчакханаькъан Сали

Сурхо тӀа бодача новкъа гола тега, гувнах урагӀволавелча я юртар ийс шера деша ишкол. Цъха шу а дац из болх бе йолаенна. Хьалха цъха гӀат йолаш хиннар дӀа а яьккха, кхо гӀат йола ишкол яьй цигарча берашта. Массадол хьалаш долаш да цу чу. Дика а дуккхача хана денз къахьегаш хьабоагӀа а хьехархой ба цун тховна кӀалха къахьегаш. Царех цаӀ я ТӀой-Юрта кхийна Дударанаькъан БайӀалий Радимхан. Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен университет филологически факультет яьккхай цо 1989 шера. Цъхатарра эрсий мотт, литература а гӀалгӀай мотт, литература а хьеха йиш йолаш дар цо дийша дешар. Цул тӀехьагӀа, из къахьегаш хиннай бе-беча моттигашка. Царех я Шолжа-ПӀалий тӀара №13 йола ишкол, цига къонача хьехар-

хочо эрсий мотт, литература; гӀалгӀай мотт, литература хьийхар; цул тӀехьагӀа хӀетта юкъебоалабаь наьна мотт хьехаш хул из №18 йолча юкъерча ишколе.

Цу хана цу ишколе деша дагӀар гӀалгӀай дуккха бераш: Оздой, Дибаранаькъан, сасай бераш а даьгӀад цу ишколе деша. Цига цо хьийхача дешархоех тайп-тайпарча гӀулакхаш тӀара нах хиннаб, карарча хана Магасе а къахьегаш ба царех цъхабараш. ДӀао Долакха-Юрта цъхан шера къахьийгачул тӀехьагӀа, ийс шера ТӀой-Юртарча №1 йолча ишколе кхетама балхах йола директора заместитель хиннай из, тӀаккха 15 шера Яндакъонгий-Юрта (Дачне) болх бу цо эрсий мотт хьехаш. Цул тӀехьагӀа енай хьехархо Сурхо тӀарча ишколе. Укхаза цо къахьега а да 10 шу. Дуккхача хана денз, цигарча ийс шера деша-

ча ишколе дагӀача берашта наьна мотт, литература; эрсий мотт, литература хьехаш хьайоагӀа из. Къаьнара ишкол дӀа а яьккха, кердаяр хьальеш, дукха атта доацача хьалашка болх беш, наьха ишколе йолаш къахьега дийзар цун тӀехьарча 4 шера. Пена метел ишкапаш оттаяь; йийкъаяр уйче, цъхан оагӀорахьа учительски, вокх оагӀорахьа класс хургӀолаш. Дукхаза ладийгӀад аз, сайна хьахозаш, БайӀалий Радимхана луча урокшашка. Оалаш дола дош сабаре, берий дег чу дужаргдолча тайпара оалаш, ювцар цо керда темаш а, теркам тӀабахийте ладувгӀар урок хьаювцарашка. Эрсий а гӀалгӀай а – шаккха мотт хьеха ховш саг я хьехархо.

Карарча хана цунга я гӀалгӀай мотт хьехаш йола 6, 9-гӀа классаш; эрсий мотт хьехаш 7, 8-гӀа классаш. Царцара болх лертгӀа, боагӀача боараме дӀабахийте гӀерташ; балха

программаш вӀашагӀтохаш, йоазош тохкаш, уж дикагӀа бераша кхетадергдолча тайпара царна довзийта гӀерташ къахьегаш, урокшашка кийчулуш хул Дударанаькъан Радимхан. Эрсий мотт хьеха а дика вӀаштӀехьадоал цун, ВПР оалаш долча йоазон балхаша дика гучадоаккх хьехархочо а дешархочо а карагӀдаьннараш. Иштта берашца бу болх дика гуш хул, меттах а литературах а Олимпиадаш йолча заман чухьа.

Радимхан я РФ дешара даькъе сийдола болхло, лакхарча говзала (категоре) хьехархо. Цунца пхе шера деша яьгӀа а цъхан фусаме деша хиннача а Сурхо тӀарча ийс шера дешача ишкола завуч йолча Йовлой (Овшанаькъан) Мухьамада Марема яхачо:

- БайӀалий Радимхан масадолча хӀаманца цӀена, нийсхо езаш, бакъдолчунна тӀехьалатташ, ший болх дика

бовзаш, хьабеш саг я.

Яхаш Пхьилекъонгий-Юрта я хьехархо, хӀара Гуьран яхар мо, цигара хьалгӀух из Сурхо тӀа. Юха цӀаяхале, урокшаш яла, тетрадаш тӀара гӀалаташ тахка, журналаш гӀалашде вӀаштӀехьадоал цун. Хьехархочта юкъе сий долаш а берашта езаш а саг я Дударанаькъан БайӀалий Радимхан. МаьрцӀай Келиганаькъан ба хьехархочун. Цун кхийна ши воӀ ва, Микаили Ахьмади яхаш.

МагӀалбика кхале хьаелларгья, ГО дешара хьехама моттигаш

ГӀазданаькъан Ахьмад

ГӀалгӀайчен МагӀалбикерча муниципальни кхален юртаркарча культурай цӀеношка хьаелларгья нах лорабала Йомабеш йола дешара-хьехама керттера моттигаш. Из дош дийцар, кхален администратце хиннача кхетаче.

«Уж хьаеллаш хилар бахьан да; балха боацаш, цӀагӀа багӀа нах, чоалхане хьал этта моттиг нийсьелча, вахара кхерамзлен хьал мишта гӀалашде деза Йомабарца дувзаденна.

Кхетаче дӀахьош, кхален администратце кулгалхочун ГӀончас Къоастой Руслана белгалдир, 2024-2025 шерашка УКП вӀашагӀйола езаш хилар. Цо аьлар, чоалханеча хьалах, нах лорабара гӀулакхах болча говзанчаша из болх вӀашагӀболлача доагӀаш дола хьехамцара новкъостал дергда. Иштта цига гойтар цу балха хила дезаш дола кертттердар», - аьлар «Сердало» газетата зарбан болх лелабераша.

Илдарха-ПӀалий тӀа лаьрхӀад, чоалхане хьал эттача, нах лорабеча дешара-хьехама даькъ тӀара кулгалхой Йомабеш, цар шоай говзал лакхьергья, нахаца бе беза болх а дикагӀа кхетаберга.

Патриоташта дагадоагӀа

ГӀалгӀайчен викалаша дакъа лаьцар, «Каспий» яхача кагирхой кхетаче

ГӀазданаькъан Ахьмад

Селий мехка дӀайихьар хӀара шерара кагирхой «Каспий» яха дешара кхетаче. Из дӀахьош яр «Прибой» яхача Избербаш-Шахьара санаторе, цига дукха таханарча заман кагирхой гулбелар, уж кийча бар шоашта ховш дар декъа, дуне дикача оагӀорахьа хувца. ГӀалгӀайчера а дукха викалаш бар цига. Уж бар шоай кердача балхашца, проекташца баьхка хинна кагирхой политикан, туризма Минисетрствон викалаш; иштта «МагӀалбик» яха тохкама отряд.

Массазаша шоаш дӀахьош болча балхах тарра, «МагӀалбик» яхача тохкама тоабо «Каспий» кагирхой кхетаче дакъа лоац «Патриотически кхетам балара даькъ

тӀа. Укх наькъа царца из болх бекъаш яр «Кавказ» яха моттигера тохкама тоаба, иштта Волгограда, «Пашло» яхача тӀема-исторически клуба доакъашхой, царна керге вар историк, кагирхой хьехамча Артамонов Анатолий.

«Патриотически кхетам балара» даькъ тӀара болх дика дӀабихьар цар. Уж дар герга истолош, Селий мехка дагалоаттама моттигашка бахар, тӀема-исторически кердадарашка дакъа лацар, юкъарлон доакъашхошца кхетаченаш дӀаяхьар, кагирхошта лаьрхӀа йола денала урокшаш чакхьахар», - аьлар «Сердало» газетата «МагӀалбика» тохкама тоабан кулгалхочо Дзейтанаькъан Беслана.

ГӀалгӀайчен тохкама кхетаченаш хилар, шоашта дукха-

ча хана денз бовзаш болча новкъосташца. Уж бар Сербера ена «Тема вошал» яхача юкъарлон организацие викал Литвина Ольга, Делич Светлана, инарала Делич Божидара йоӀ. Божидар Делич 1995-1999 шерашка 549-ча Югославе Герзашцарча Низий механизированни бригаде волаш, тӀема юкъе дакъа лоацаш хиннав Косове, Метохе.

Массехк шу хьалха, Сербе викалаша «Каспий» кхетаче денадар, немций моастагӀех Сербе лаьгта мукъадоаккхаш бейна Къилбаседа Кавказа красноармейцаш дӀабехка боаккача хьахиннача гаьн тӀара бӀараш. ГӀалгӀайчен тохкамхоша лорадеш дӀадийнадар уж, тахан уж дика дегӀадоагӀаш да, МагӀалбика дагалоаттама моттиге - Россе тӀема сийлен шахьаре. Из хайначул тӀехьагӀа, Сер-

берча новкъосташа аьлар ГӀалгӀайчен, Сербе доттагӀала алей, иштта МагӀалбике турпалхой Беш хьакхеллача бакъахьа я, хӀанз дегӀадоагӀаш латтача бӀарий гаьнашта уллув Сербера бӀарий сорт а хургдолаш.

Из хьаллаьцар ГӀалгӀай мехка.

Сербеи, ГӀалгӀайчени викалашта юкъера доттагӀал цӀаьхха хоттаденна дацар «Каспий» кхетаче. Сербена дика дагайоагӀа Приштине хинна цӀихеза маршбросок, ВДВ эьсар Евкуранаькъан Юнусбек хьалха волаш, цар хьаьккха хинна Косовера «Слатина» аэропорт.

Цу хана дӀайихьача тӀема операцие цӀи хазар хӀанз а дицдаланза да, бакъда цу хана НАТО тӀаьяржа хиннача Сербе къаман дика хов, ше Россе цӀаккха а кӀалдуртаргдоацилга.

Кердача хувцамий ха

ИнГГУ д'акхийтар, «Хургдолчун туризм - туризма хургдар» яхача конгрессах

Г'азданаькъан Ахьмад

Дерригача дунен туризма ди долаш, Г'алг'ай паччахьалкхен университетта студенташ дакъа лоацаш хилар шоллаг'ча Халкъашта юкьерча «Хургдолчун туризм-туризма хургдар» яхача студентий конгресса балха юкье. Из кхетаче д'ахьош хилара кертера бахьан дар - Иалама, культуран т'ехьале лораеш лелаяра т'аххувш болча кагирхошта, туристашта кхетам балар. Из конгресс д'аяхьарах таро хул Россее, СНГ туризма дакъ т'ара студенташ, говзанчаш в'ашаг'тоха. Из хьаллоац паччахьалкхен кагирхой политикан, Россее дешара, Илман кхетам балара балха Министерствон Департаменто.

«Конгресса доакъашхоша дувц таханарча дунен т'а туризм дег'айара хьалах, иштта мехка туризм дег'аахара йолча таронех, цу юкье СНГ мехкашца лелабеш бола бувзам ч'оаг'барах. Цар терко т'айохийт экологически ч'оаг'ло йолча туризманна, баьццара технологеш юкьейара, Иалама таронаш лораяра, х'аьта Россее, Беларуссена юкьера бувзам туризма дакъ т'а ч'оаг'бара, цхьана проекташ хьаххоллара.

Цига иштта дийцар культуран, исторе т'ехьален дакъа в'ашаг'доллара экскурси д'ахьош бараша бе безача балхах, из д'абахьа беза таханарча ден керда таронаш юкьейарча, хулаш долча хувцамашка хьежжа», - аьлар «Сердало» газетага Г'алг'ай паччахьалкхен университетте.

Конгресса доакъашхоша теркал ца деш дутаргдац туристически дакъ т'а бе безача балха хьал а, цунна юкьедоаг'лаш да дешар, балха т'а лакхвалара таронаш, говзанчаш дег'аахар, иштта хьожаргба таьрахий технологеш дег'аахарга туристически дакъ т'а, хьалаш тоадара лаьрх'ла йола керда технологеш юкьейарга.

Юрта туризм дег'айоалаяр,

мехка а бахача моттигера а экономика юкье цо ший дакъа лацар конгресса кертерча дешаех ца! дар. Из дош теркама юкье хилар кхетаче хала дац, х'лана аьлча, юртара туризм юрта доазонаш дег'адоаладара, экономика ч'оаг'г'яра лоарх'ламечарех я. Цу юкьейоаг'лаш я тайп-тайпара оаг'лонаш: агротуризм, экотуризм, этнографее, хиннача х'аман туризм - цо таро хулийтаргья культуран т'ехьале лораче, балха моттигаш хилийта, юртахошта хьат'абоаг'лаш бола пайда лакхбе.

Юрта туризм дег'айоалаяра лоарх'ламе да лаьдалца, юкьарлон болхлошца, бизнесача айхха бувзам лелабеш хилар. Цу тайпара бувзам лелабаро белгалг'ю д'ахо д'ахьорг'йола Россее туризм.

Конгрессо белгалдир, мехкий экономика ч'оаг'г'ечча туризм д'алоацаш дола дакъа. Цу дакъ т'а дег'адоаг'лаш хиларо таро хулийт инвестицеш юкьейаха, наьха вахара хьалаш тоаде. Туризм хиларах, балха моттигаш а хьаххолл, кьаьстта хьаьший ценош; ресторонаш хьалг'ярца, балха хьалаш лоат-

тадарца, транспорта дувзаденаш. Масалаш дукха да, гаьна ваха а везац, теркалде деза Г'алг'ай мехка юхьанца туризм хьаххоллаш хинна таронаш мишта яр, цул т'ехьаг'ла хувцаденнар. Из ба цох хьабоала пайда.

Туристически дакъ т'а инвестицеш юкьейара хьалхарча ар'лаг'ла эшар да бизнес дег'айара дика хьалаш, лаьдала балха т'а нийслуш йола халонаш юстарг'яхар, йоал яккхара дакъ т'а парг'ато хилийтар. Иштта лоарх'ламе да туризма г'ишлош дег'айоалаяр, керда хьаьший ценош, ресторонаш хьалг'яр, лоацча аьлча, еррига туристически таронаш, керда технологеш юкьейарча дег'айоалаяр, уж хьалаш хувцар. Юха а белгалду, укхазга Г'алг'айчен дика пайда бахьаш йола моттигаш я, уж я моттигера мах бола культуран исторе оаг'лонаш.

Конгресса чудоаг'лаш, цун доакъашхоша дийцар Кавказе туризм дег'айоалаяра дош, цар кертера терко т'айохийтаргья керда наькъаш хьаделлара, туристашта лаьрх'ла дола хьалаш тоадара, кхыча паччахьалк-

хен туристаш т'аозара. Кавказе г'олла «Gran Turismo» баь боккха никь - иштта в'ашаг'г'елла я конгресса кертерча темаех ца!.

Кавказ - из да мах бола культуран т'ехьале, тамашийна Иалама хозале, исторически дагалоттама моттигаш йола доазув. Бакьда Россее Кьулбехьен туризм дика дег'айара эшар да транспорта кхоачам хилар, хьалаш дика хилар, хоамий оаг'лон болх тоабар.

Г'алг'айче тахан таронаш я туристически оаг'лув дег'айоалае. Иштта дале а, вайна эшар да кхыча мехкий балха говзал хьаэцар, цар туризм дика дег'айар сенца дувзаденад ховш хилар, цул т'ехьаг'ла цу дерригине мах оттабарца воай де дезар белгалдар.

«Хургдолчун туризм-туризма хургдар» яхача студентий конгрессо дайолоаю Россее а СНГ а мехкашка туризм дег'айоалаяра студентий проекта халкъашта юкьера яхь. Де дезар да, Г'алг'айче цунна теркам т'абохийташ, республикан дакъ т'ара туризм дег'айоалаяра кердадараш юкьедоахаш хилар.

«Моттигера (земски) программаш» я республике д'ахьош

Аькхенаькъан Марем

РФ Президента соцмам баь, 2030-г'ла шу отталца «Юрта хьехархо», «Юрта лор», «Юрта фельдшер» яха федеральни программаш я мехка д'ахьош.

Уж программаш вай мехка йоаржярах дийцар Мехкадаь, Паччахьалкхен зарбан болх лелабешраша. «Юрта хьехархо» яхача программага г'олла вай мехка болх беш 343 саг ва, «Юрта хьехархо» яхача программага г'олла-22 хьехархо.

«Кьаман г'улакха латтар хьаллоацаш, тхьовра денз хьадаьхаш дола Россее ладат дийндеш да из г'улакх. Юртача наха г'о деш хинна хьехархой, лораш массахана лакхача лаг'ла т'а лаьттаб. Шоай кьамах дог лазача, цар хьал теркалдеча, даиман цар г'улакха латта кийча болча наьха г'улакх да из.

Туханарча хана, юрташ-кара бувлаш шахьарашка д'ааха безарг'боацаш, шоаш бахача юрта дарба де лораш, дика хьехархой хила беза наха», - белгалдир вай мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-лаьлас. Белгалде деза, т'адоаг'лача шера Путин Владимира лоамца юкьейоаккхарг'йолаш «Юрта культуран болхло» яха программа йолга.

Вайцигарча лоамхочо дакъа лаьцар, «Сенеж» яхача Ерригроссийски дешара кхетаче

Г'азданаькъан Ахьмад

«Сенеж» яхача дешара центре д'айихьар Ерригроссийски дешара кхетаче. Из лаьрх'ла яр «Вай цхьана» яхача лоамхой штабашта, моттигашкарча тароний центрай командашта, цига дакъа лоацаш хилар Г'алг'айчен лоамхой тароний центра кулгалхочун г'онча Гомакортанаькъан Мустафа.

«Дешара кхетаче д'ахьош, дувца оттадаь дош дар «Кагир-

хой, бераш» яхача кьаман проекта дувцаденна хьалхашка латта декхараш кхоачашдар, Дика.рф чубоаг'лача моттигерча викалий балха планаш тахкар, иштта дийцар Дика.Центрай. тароний балха хьалех лаьца.

Дешара кхетаче д'ахьош, уж дешаш кхоачашдарах дийцар», - хоам бу «Сердало» газетага моттигерча кагирхой политикан, туризма Министерствос.

«Сенежо» тайп-тайпарча доакъош т'а кьаьбегача говзанчашта дешара программаш, кхетаче-

наш лоаттаю. Укхазга болхлошта, нач'ал долча кагирхошта, юкьарча цхьанкхетарий кулгалхошта, кьонача профессионалашта, журналисташта, хьехархошта, Илманхошта лаьрх'ла дешар д'ахьош.

Цига тайп-тайпарча дешара оаг'лонаш лалашг'ю, цу юкье да дешар, лекцеш, дешара кхетаченаш, говзанч-хьехамаш, яхьаш, болх бе Юмабалар. Дешар д'ахьош, доакъашхой таро я болх Юмабе а шаьрбе а, из юкьарло дег'айоалаяра цхьа дакъа да.

ХІама йохкара Гулакх дикка айлуш латт вай мехка

Султиганькъан Йоакъан

ХІама йохкара Гулакх 2024-ча шера, Іан хьалхарча - акхан тІехьарча бетташ хьайцача, 37055,7 млн сома тІа латт. ДІадахача шера хиннача таьрахьашца нийсдича, укх шера 104,2% хул из. Из хоам «Сердалога» бир Кьилба-седа Кавказстатера.

«ЗІамига, йоккха йолча моттигаша ХІама докхар хьайцача, цунга кхоач 10,1%, базарашка, ярмаркашка докхачунга - 47,8%, йоккха йоацача бизнесага кхоач - 42,1%», - йоах хоамо.

Укх шерарча Іан хьалхарча-акхан тІехьарча бетта 18880,9 млн сом мах бола кхача бехкаб, шийца хиш, гІаьленаш дІалаьрІача. 8,6% дІадахача шера хинначул дукхагІа ба из. Даарца дувзадена доаца ХІама докхар Іан хьалхарча - акхан шоллагІа бетташка соакча цу хана хинначул 18,0% дукхагІа хиннад. Ахчанца лаьрІача, из да 18174, 8 млн сом.

Мах беча моттигашка, юкьера лаьрІача, 2024 шера Іан хьалхарча - акхан тІехьарча бетташка цьан сагага дехкар дикка лакхденнад, 8854,0 сомага кхачад из, 2023 шера цу юкья из дар 7954,9 сом.

Наьсаре, къаман проекта чудоагІаш, моттиг тоае болабелар

Аькхенаькъан Марем

ГІалгІайчен шахьарашка, юрташка дІахьош да; «Фусамаш, шахьара хьалаш» яхача къаман проекта чудоагІаш; юкьярлон моттигаш тоаяра дола балхаш. Цу лостамагІа Наьсарера Базорканаькъан урам тІара салоІа моттиг тоае болабелар болхлой.

Куцанна-проектанна чудоагІаш да Іотеха Іоакъа хувцар, керда гІандаш, нувхаш чутувса яьшкеш оттаяр, кхы дІахо дола балхаш дар. Деррига балхаш йистедаргда, лайчилла бетта цьхоалагІа денга кхоачаш.

Хьалхадоккх, карарча шера Наьсаре ши доазув тоадаьдар: Дидиганаькъан урам тІара салоІа моттиг, ЦІечой урам.

Вицлургвоаца мехкахо

Коазой Іабибулата Ибрахімах

Іарчакханаькъан Сали

Укх деношка вайцара къаьстар цихеза вола спортсмен, хьехамча, Россе еза атлетика дегІаьоалаеча доккха дакъа лаьца вола Коазой Ибрахім. Теша лац цох, селхан мо хет се цунца вІашагІветтавна, къамаьл даь, хьехамчан толамех цецвийна а царех тайп-тайпарча газеташ тІа яздаь а; ишколе вийхе, берашта хьалха цунга къамаьл дайта. Шолжа-ГІалий тІа цьан юкья вІаший юхе даьхар тхо, Ленина проспекта тІа 74/100 яхача дІаьхача цІен хьалхарча подъезде ваьхар Ибрахім а цун дезал а, уж дар 80-гІа шераш. Цу цІен саьн тІа ІотІаотташ, Пионерски урам тІа латтача 5-зза вІаштІара даьча цІенешка вахар со. Ибрахім вувцаш хезавале а, къамаьл хинна вовзаш вацар сона. Касткаста коа водаш-воагІаш гора лоа санна кІайбенна корта болаш, юкьерча дегІара гІалгІай къонах. Цунна гонахьа го йиш яр сома дегІа маьженаш йола кагий нах - цо кхебеш бола спортсменаш. Чу-ара бувлаш, гуш, бовзаш бар цу хана Ибрахіма фусамнана Зухра, воккхагІвола кІаьнк а зІамагІа йола йиш а. Уж шиь мара кхы дезалхо вацар Ибрахімеи Зухрайи. ТІехьарьяр къамах нохчо яр. Аз цу заман чухьа болх баьча В. Маяковске урам тІа хиннача «Кепай-оазон цІагІа» вахтІера болх

беш яр цьха беркате йоккха саг. Цо каст-каста хьоахадора Ибрахім ший йоІ йига найц хилар. Цкъаза гетгара из хеставеш хулар, бакьда нийслора цьхайолча хана из раьза йоацаш йола моттигаш а. Цунна мичча тайпара хете а, Зухрайи Ибрахіми шоай дезал кхебеш, цьхана бахаш бар.

Іабибулата Ибрахім, цунца къамаьл деш, сона дикка тІехьагІа вайзар. Цу хана из, вай мехка меттел ерригача Россе вовзаш вар. Олимпийски чемпион кхеваь хьехамча санна. Касткаста дешар аз эрсий а гІалгІай а метгала Арсмаканаькъан Ибраилах дола йоазош, бакьда Ибрахімах дукха яздацар цу хана, из хьехамча хилар хьоахадийя, цу тІа совцар. Аз лаьрІар сай йоазув деррига цунна хетаде, лаьрІадале а из кхоачаш хиланзар. Цун спортсменаш, цо кхебаь кагий нах ца бийцача, йоазув дизза хьахилацар. Шолжа-ГІалий тІарча керттерча почтанна аьттехьа дІалестача, йоаллар «Динамо» оала стадион. Из моттиг яр эггара хьалха Ибрахімца са къамаьл хиннар. Тха къамаьл дІадоладенна дукха ха ялале:

Укх сахьате Изаь хьавоагІаргва, - аьлар штангиста. Сона хацар цу хана Изаь яхар малав, из хатта эхь хеташ Іийра со. Гучава-ла дукха ганзар цо вийца саг. Иштта цо хьехаваьр хиннавар Арсмаканаькъан Ибраил. Кхьянне а, цьхана Іохайша,

къамаьл дир оаха, из дувзадена дар хьехамчан а цо Іомаваьча спортсмена а вахара. Ибрахіма дийцар шоай дезалах, ше «Динамо» стадиона тІа нийсваларах, новкъосташца саготалла езаца атлетикан зале чу а ваха, штанга хьалбаййича, тренера из ше волча секце хьийха хила-рах, спортацара доккха хьоашал цунгара дІадоладаларах. Къамаьл хилар тха Ибраила толамех а. Ший цІагІара воккхагІа вола воша, да санна дукха везар Ибраила тренер. Цу хана аз даь йоазув, «Мехкахой» яхача книжка канна лаьрІа дар. Из книжка деррига кечдаь, сурташца а тоадаь, арадаккха мара ца дезаш, Нохч-ГІалгІай книжни издательстве дІачуденнадар аз. Бакьда кулгалхоша, ара ца доалийташ, соцадир из. Ибрахімал совгІа цу тІа яр дуккхача цІихезача гІалгІашта хетаяь очеркаш: кино а театра болхлоех Мамилганаькъан Сулумбиках, Цисканаькъан Мухьмадах, Хазанаькъан Махьмад-Гирех; Гіишлонхочох ЦІечой Іаддал-Хьамидах; Іилманхоех Курскенаькъан Іадрахьманах, Гайтанаькъан Бахьаудидах, Дахкилганаькъан Ибрахімах, Оздой Фирюзайх; ашархоех Хамхой Ахьмадах, Меданаькъан Элбердах, Янданаькъан Мадинагах, Канциганаькъан Совдатах, Йовлой Клавдех (Раяйх); лорех Куштанаькъан Ахьмадах, Овшанаькъан Іадрахьманах, Іо а х а ш к а н а ь к ь а н Іалаудидах, кхычарех.

Ибрахімах яз деш, цун езаца атлетиках йолча зале чувахар со, хьалла-Іоа тайп-тайпара дозалаш штанга тІа а увтгадеш, къахьегаш бар бургацаш санна пхьарсий пхьидарч йола кагий нах. Цул тІехьагІа, общежите чувахар со. Гонахьа ядача нохчий юрташкара хьаухача кагийча наха бийсаш яха моттигаш, хоза цьхалхадаяьх латташ маьнгеш, душ, кхыдола хьалаш дар цига а. Вешта аьлча, цІенхаштта дІаоттадаьдар цига штангисташ кхебара Гулакх. ТІехьагІо аз Ибрахімах даьча йоазонна кепа тухар «Сердало» газето.

Цьха зама яьлча, тренер ваьхача цІагІа а подъезде а ваха везаш нийсделар са Гулакх. Со цу цІен 8-ча гІата тІа, кхо фусам йолча квартире вахар. Лакхе, 9-ча гІата тІа ши фусам йолча квартире вахар штангист СедаевІар Мухьади, сона хезадох, из яр хьалха Ибрахім ваьха квартира. Тренер кхычачьа дІавахаваьр ваха, цун хинна квартира дІаеннаяр спортсмена. Цьхайолча хана ший мел йола майдилг а кубкаш а яхьаш, воагІар со волча лакхе ваха спортсмен. Цох цьхьаца йоазош а дир аз.

Кастга йоха йолаелар Нохч-ГІалгІай республика. Дуккха нах дІабаха безача кхачар Шолжа-ГІалий тІара. ДІавахар цигара ший дезалца Ибрахім, из ваха сецар Наьсарерча «Паргим» яхача моттиге. Наьсаре воша волча вахаш дикка ха яьккхар аз а. Цу хана цигар

ча «Найсарен оаз» яхача газета редакция корреспондент волаш болх бир аз. 1994 шера ПалгГайчен хьалхарча президента Овшанаькъан Руслана амарах Сурхо тIа спортивни ишкол хьае мукъа беннабар. Кхы а цхьа шу даьлча, болх бе а спортсменаш кхебе а йолалу из. «Сурхо» яхача цун директор вар гIорваьнна хьехамча. Дикка спортаца хьоашал дола нах вIашагIтехабар цо клубе болх бе. Масала, цига къахьегаш вар бераш кIалкхетаргах лата Юмадеш вола Гасайнаькъан Ахьмад (эллиной-румий латар), бокса тренер КIацанаькъан Йоакъап, гимнастика хьехаш йола Iажанаькъан Лейла, таэквондо секци лелаш вар Джамболатанаькъан Мухьмад, штанга секци лелаш ИбрахIим ше вар. Кхыметтел гуржий къамах бола а тренераш боалабаьбар цо клубе къахьегаш. Царех вар ший лоламе кIалкхетаргах лата бераш Юмаду Гичигидзе Нугзар. Дикка толамаш даха а болабенабар цун штангисташ а кхыбола спортсменаш а. Цкъа ИбрахIим волча чувачача, чIоагIа низ болаш, еза штанга ийеш вола зIамига саг вайра сона. Хьаттча, из Налганаькъан Мустафа яхаш ва аьлар. ТIехьагIа из Россе цхьан моттиге ваха дIавахав аьнна хезар сона. Хетаргахьа, цига толамаш даьха а хила тарлу цо. ИбрахIимца цу хана болх беш вар, клуба завуч волаш, дуккхача шераш «Урожай» яхача спортивни цхьанкетара кулгалхо хинна Озанаькъан Руслан, бухгалтери лелаш хинна Чакхенаькъан Рая, Имагожанаькъан Лида, кхыбараш.

Найсарен кхален газета редакция со волаш, 1996 шера дар мотташ ва со из, ИбрахIима елар еза цIи – «Дунен халкъашта юкьерча категориях вола еза а тле-

тикан судхо» яхаш яр из. Цу хана аз дукха доккха доацаца йоазонна кепа техар тхоай газета тIа, из дар «Даим халача новкъа лела саг» (№ 28 (159)) яхаш. Цу тIа аз аьннадар: «Вай мехка вайза ца Iеш, гаьнна цул арахьа вовзаш ва СССР гIорваьнна тренер Коазой И. ХIанз укх сахьате, ше хьалкхеваь штангист ЭдельхановгIар I. ийца, Америке хурддолча Олимпийски ловзарашка вахав из.

Йоккхача спорта даькъ тIа къахьегаш из волавенна 1962 шера. Цу хана къулбехьен Россе яхьашка котало йоаккх цо. Спорта мастер хул. Из яр дIахо мел доахаргдолча цун доккхача толмайи беркате юхьиг. ХIаьта а хьехамча волаш цо даьраш дукхагIа да. Цу новкъа цо яккхача халача урхенна дика тешал ду укх масало. Ший говзал дIаенна, воI санна хеташ, цо кхевача Арсмакнаькъан Исраилах вурийтта шу даьлча, дунен халкъашта юкьерча классах вола мастер, кагирхошта юкьер дунен чемпион, СССР а дунен а кубок якккхар, СССР дукхазза чемпион, дунен чемпион хиннав. ХIаьта 1988 шера боккха кхьа хилар вай республикерча наха санна, берригача мехкарча адамашта. Сеуле хиннача Олимпийски ловзарашка ше санна болча дунен штангистел котваьлар из. Сийдолча хьехамчас кхебаьча спортсменашта юкье иштта бовзаш, цихеза кхы а ба. Вай сатувсаш хургда Атлантерча XXVI Олимпийски ловзарашка, хьалхале якккха, из а цо кхевач ЭдельхановгIар I. а цIабахкарага.

Цу йоазонна кIалха кепа тепа дар Коазой Хьамзати ЭдельхановгIар Iумари вагIа сурт, 1963-ча шера ваьча штангистах бола лоацца хоам. Укх наькъа Олимпи-

аде хьалхара моттиг яккха вIаштIехьадаланзар.

1998 шера Сурхо гIарча ийс шера дешача ишколе балха вахар со, гIалгIай мотти литературеи хьеха. Кен яхача хин а цига боалача хьаста а юхерча остановке гIахувшар со Насаре йоагIача машина. Са болх делкъа хана чакхбоалар. Цу хана цIавадаш хулар, цхьадолча деношка, ИбрахIим а. Юхьанца «Газ-3110» яха «Волга» яр цун, ше вар лелаш хиннар а. Машин соца ца еш, тIехваргвацар цIаккха. Куралах-сонгалах хIама доацаш, саг вар из. Насаре Ючукхаччалца, къамаьл де таро хулар гIорваьннача тренерца. Цун чулоацам тайп-тайпара хулар. Цхьайолча хана дувцар яхьашка кагирхой бахийта кхоачам боллаш ахча доацаш хиларах, цкъаза хаоттама латкъар, нийслора цхьаболча наха из латкъаш а. Цкъа ИбрахIима дийцар; ший телевизор ехаяр, яхаш:

Вайцигарча телеательешка йихьар аз из тоаята дагахьа. Чулаттар гIалгIа ва, со малав ховш а ва. Ши мах баккха лаьрхIа вар из согара, из тоаярах. Сай гIулакха Нальчике водаш, машина чу тIехьашка хьачу а оттая, цига йихьар аз телевизор. Са къамах а вац, со малав ховш а вац цигара мастер, дукха а даккханзар, из а дIаэца ца тугаш хала ийцар.

ИбрахIима дийцача хIаман маIан дар: сел яккха, меца хила мегаргвац саг. Ший къаман наха тIера «цIока яккха» гIертар дика дац.

Насаре тхона дукха гаьна йоацаш яхар цунца бухгалтера болх баь Имагожанаькъан Саламхана йоI Лида, из чу а йиге, со а наIарга Юваьккхе; дIаводар гIорваьнна штангист-хьехамча. Цкъаза ше йIаьха

хIамаш тIаювхара латкъаш хулар из, ара латтар Iа дале а. Иштта цкъа аравоалаш ше кетар тIаювхарах дехкеваьнна, Насаре Ючукхаччалца дIа-юха хьувш, йIаьха хеташ вера из. Ара йIаьха хиларах дацар цун раьза цахилар; спортсмен хиларах а цу тайпарча барзкъанга дукха ваьннавоацилга а дар. ТIехьагIо «Мерседесаца» лелар ИбрахIим, цунца а хийла Насаре вахар тхо ший.

ЧIоагIа вас хулаш моттиг нийсьелар цун вахаре цу шераш. Аварена юкье нийсвенна, велар ПалгГай Республикан МВД къахьегаш хинна цун воI Мухьмад. Цу заман чухьа саг йоалаь, ши кIаьнк волаш вар из. Дуккхача наха а бохам баьлар цу моттигах. ХIаьта а даьдас даим йоакхо йора ший вилий берий, царна ше хьоча совгIатах, ийцача хIамах дувцар.

ИбрахIим айса болх беча ийс шера дешача ишколе виьхар аз, берашта хьалхашка къамаьл дайта а, хьехам балийта а. «Ак» ца оалаш хьавена, спортклубах, спортах, шоай секцеях дийца, цига бераш хьехаш ийстхинна дIавахар из. Иштта цо теркам тIабахийтар гIаьле озаро мел низ боабу, саг мишта кIалвут яхача дешашта. Жоп делар берий хаттарашта. Цу хана даьха сурташ, доккха совгIат санна леладу аз тахан. Оаха шийна совгIата боккхача наьха сахьат делча, велавелар ИбрахIим, амма оаха аьлар, из сахьат цун къоанал белгалгьяккха луш доацилга. Цу тайпара секундаш лоархIа сахьат спортсменашта ешаш хулагдаь, луш дар из.

Коазой Iабибулата ИбрахIим тахан вайца вац, бакъда цох бола дагалоацам даим вай дегашка бусаргба.

Пайдане кхетаче хилар кагирхой

Гаьгенаькъан Марина

Республикан кагирхой политикан, туризма Министерствон болхлоша кийчйир, «КIалхарваккхар» яхача могашал меттаоттIара центра унахошцара студентий кхетаче, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу моттигера.

«Лекцешка гIолла кагирхошта хьаэца хIама хилар психологех, лорий дарбан даькъах. Шолжерча архитектура, дизайна, реинжиниринга колледжа дешархошта хайра наркотикашца дувзаденна хьал мишта хул, иштта цар таро хилар шоашта бакъаьха хеташ дола хаттараш дала», - аьлар кагирхой туризма Министерствон болхлочо ХантIгананькъан Зальмаха.

Цо белгалдир, цу тайпарча зуламах кагирхой лорабеш, шоаш дукха болх дIахьош хилар.

ГIалгIай мехка шелалга кийчо еш ба

Аькхенаькъан Марем

Республике дIахьош ба хьатIаьоагIача шийлача ханага кийчо яра болх, газ а хий а хурдолоаш, яхаш, дийцар ГIалгIай Республикан Кулгалхоцун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Цу тайпара, «Газпрома газ дIа-юха хьежаеца Насаре» оалача АОс геттара чIоагIа тоадаь доаккхаш латт газ дIа-юха хьежаю дакъа, тайп-тайпара гIирсаш кийчдаьд, лаьрхIа йола техника а тоаяь, из болх дIабахьа кийча ба. Иштта латтача чоалхаша болх мишта бу хьожаш ба, лаьттан кIалхара газ хьаухий а хьежаб, из болх кхоачашбаьб 75,3%.

«ГIалгIай Республикан хин Iалашо яра, хий дIа-юха хьожадара ЦаI вола оператор», насосаш мишта болх бу хьожаш, цIи йоаяра кхоачам беш, токаца дувзаденна балхаш деш ва. Цул совгIа МагIалбика кхален, МагIалбика, Насарен шахьарашка тишьенна хин турбаш хувцаш латт.

Вайцига йIовхал хьалу ха дIайолалургья ардара бетта 15-ча дийнахьа.

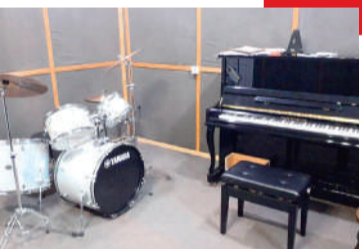
ГалгIай ИЗО Паччахьалкхен музее, Хоронько Игора суртий гойтам хургба

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIай Паччахьалкхен исбахьален искусствай музее дIахьоргба «Лоаман ГалгIайчен хозал» яха Хоронько Игора ларххIа бола гойтам. Из хетабаьб, гIалгIай къаман паччахьалкхен 100 шу дузаш хилара. ГалгIайчен хозал, культура, къаман Iадаташ довзаш волча суртанчас шийна из мишта гу гойтад, ший сурташка гIолла.

«Гойтаме хургда начIал долча суртанчас, наха воккха говзанча санна тIаэцача сага кхелла ГалгIайчен ломашкара сурташ. Цу сурташка го йиш я вай мехкара Iалама хозал, говзанчо ший кхолламца из къаьгга хьагойт. Цига хьажа венар искусствон дунен чу вала таро йолаш ва; шоаш морг кхы доаца Хоронько Игорь Борисовича даькка сурташ хургда царна», - аьлар «Сердало» газетага, республикан исбахьален искусствай паччахьалкхен музее.

«Лоаман ГалгIайчен хозал» яха Хоронько Игора суртий гойтам хургба ардара бетта хьалхарча деношка.

«Вай дезал - вай Котало» яха проект я республике дIахьош

Гаьгенаькъан Марина

«Вай дезал - вай Котало» яхача проекта чуйоагIаш, берий кхоллама ишколе гIолла экскурси йир тIема операце доакъашхой берашта. Из хоам «Сердало» газетага бир «Даьхен лорбой» яхача ганза филиала кулгал деча Новрбенаькъан Фаринас.

«Шоай ноаношца хьадаькка бераш, чIоагIа сакьердалуш лийлар Насарерча дешара моттиге. Кхоллама ишколе дешаш долча бераша «Адажио», «Сигалара Лапута яха элгац», «Чкьорд» яха композицеш йовзийтар царна. Мерза совгIаташ дийкъар тIема доакъашхой берашта», - дийцар тха газетага.

Вайцига болх беш ба, «Къилбаседа Кавказа суртанчаш» яха гойтам

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен паччахьалкхен исбахьален искусствай музее ший болх дIаболабир «Къилбаседа Кавказа суртанчаш» яхача гойтамо, из хетабаьб гIалгIай къаман паччахьалкхен 100 шу дузаш хилара. Гойтам хьабеллаш, моаршал хоатташ къамал дир мехка Паччахьалкхен Председателя Слостенин Владимира. Цо белгалдир, цу тайпара кхетаченаш дIахьош хилар лоархIама да, культураш дIа-юха йовзара, аьнна.

«Мехка бахархой, хьаьший таро хилар Къилбаседа Кавказа доазон тIа суртанчаша баьча боккхача балхага хьажа, цун

мах оттабе, дукхача ханашка денз шоай дикагIа дола сурташ гойташ хьабоагIаца художникий болх бовза, цар гойташ йола вахара оагIонаш го.

Гойтаме хьабаьхкараш цецбаьлар иштта дукха, хоза суртанчаша баьча балхах, цар лакха мах оттабир тайп-тайпарча оагIорахьара вахар гойташ цар къахьийга хилар чу а лоацаш. Иштта баркал аьлар Малхбоален Къилбаседа Кавказа филиала Паччахьалкхен музее боллошта, цу тайпара хоза культуран тIехьале го таро цар наха яларах», - аьлар «Сердало» газетага ГалгIайчен культуран Министертвон зарбан болх лелабераша.

ХьалхарIа тха газето хоам

баь хиларах тарра, цу гойтама чубоагIаш ба 60 совгIа тайп-тайпарча 44 суртанча баь болх. Уж да Къилбаседа Кавказа XX-XXI бIаьшерашта хетадаь, музее болхлоша лорадеш леладу бал-

цаш.

«Къилбаседа Кавказа суртанчаш» яха гойтам хургба ГалгIайче, ардара бетта 25-ча денга кхаччалца, безам барий таро я цунга хьажа.

«Говзанчий мохк» яхача кхетаче дакъа лаьцар вай мехкахочо

Гаьгенаькъан Марина

«Говзанчий мохк» яхача къамашта юкьерча фестивале дакъа лаьцар вай мехкахочо. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

Тайп-тайпара кхоллама балхаш де Iемав 28 шу даьнна ТIумхой Муса, ше къахьегача юкьа.

«Таханара кхоллам» яхача оагIонца болх беш, хьавоагIа из, укх пхе шера. Гойтаме цо йовзийтар йIайхача хIаман кIаллоатторгаш, кIопилгаш, пхьегIаш, бусйоагоргаш, сурташ, сахьаташ, иштта кхыйола хIамаш.

«ХIара гойтамца цхьацца лерхIамаш хул са. Эггара хьалха, нахага хоза хIамаш дIахьокха безам боагIа. Иштта дукха нах бовз, цхьацца кердадараш Iомаду. Дика да, ахча хьагIада аьттув хилча, бакьда, аз цул лоархIамагIа кхыдола хIамаш оттаду», - йоах хоам.

Хьулера гIалай хьал миштад хьезар ГIалгIайче

Коазой Мадина

Хьулера гIалай кIаьд улл Жайраха-Ахабоарзен музея-заповедника доазон тIа, Гулойхий оалача хин аьтта оагIораха, Харса-керта, Оргун-керта лоамашта кIалха улл Хьули. Вайл хьалха баьхача вай даьй ханашка, укхаза хиннай нах чубахаш йола бархI гIала, тайп-тайпара гишлош а йолаш хьатIаь. Тахан уж ерригаш хаьрцай, цига йисача лард яьллача цхьайолча моттигаша хьагойт из иштта хилар.

Цул совгIа, укхаза го йиш я льаттах даьккха хинна, маьлхара ялх каш. Царех дий гIалай хьисапе, кхозза вIаштIара даь, кхь саьна тховнаш долаш; шозза вIаштIара даь шиь дий-саьна, шин оагIора чухьекха тхов тилла да. ГIалай кхьча оагIораха кьаьнарча бIаьшеренашта юкьера селингаш да, тхов боацача, кхерах яьча гишлон тара а долаш.

«Иштта цигара хьал до-взара бола болх дIаьбихьачул тIехьагIа, хьагулийр цох йола материал, сурташ а даьхар, бустам а баьккхар, цу тIагIолла ховш хургда дIахо цига малагIа балхаш дIадахьа деза», - аьлар ЖIайраха-Ахабоарзен музей-заповеднике.

«Йоккхача согий бешо» чуэцаргба соахкарчул 2 эзар тонн дукхагIа Iажаш

Аькхенаькъан Марем

Кьилбаседа Кавказе гIолла меттел, ерригача Россе а эггара йоккхагIа йолча сомаш, комарш кхееча «Йоккхача согий бешо» лерхI 60 эзар тонн Iажаш чуэца.

Царех ахаш карарча хана чуййца баьннаб. Беш лелаераша яхачох, хьатIабоагIа ч бетта из беррига болх йистебаргба.

ГIалгIайчен Кулгалхочун, Пачахьалкхен зарбан болх лелаераша яхачох, 2023 шера цу боахамо чуййцабар 58 эзар тонн Iажаш.

«Кхоачарбараш-хьамсарбараш» яха дезала кхетаче дIайихьар вай мехка

Гаьгенаькъан Марина

«Кхоачарбараш-Хьамсарбараш» яха дезалашта юкьера болам дIаьбихьар Наьсаре. Тайп-тайпарча ханашка кхьача дукха дезалаш гулбенабар цхьан доазон тIа. Из хоам «Сердалога» бир «Хьалхарчар

болам» яхача оагIоно.

«Кхетама хьал гойташ дола тайп-тайпара ловзараш дIаьхухьаш, аквагримаца болх хьаьхьокхаш, иштта кхьдола кхолламца дувзадена гIулакхаш довзийташ хилар тоабаш. Да, йоI, даь-нана, виий-

воI цхьан оагIораха боалаш; хоза, сакьердаме дIадахар вIашагIкхетар. Цул совгIа, шоай кхоачарбараш дикагIа бовза аьттув хилар гулбенаарий», - дийцар тхога «Хьалхарчар болам» яхача оагIон доакьашхо волча Налганаяькъан Рамзана.

Йоккха терко тIаьхийтар цига

берий кхерамзленца, дега хьалаца, дезала юкьерча гIулакхашца, бераш нийса кхетам луш кхедарца дувзаденаарашта. Кхувш латтача берий дегай хьал паргIата хургдолаш, эггара чIоарIагIа дезале лораде дезараш малагIа гIулакхаш да белгалдир болама хьалхалаттараша.

Кулгаговзал - вахара толам

Дахчан пхьара балхаш гIадвугаш да

Обойнаькъан Фатима

Тайп-тайпарча балхашца кьаьхьа ховш бола говзанчаш дукхагIа мел хул, лоархIаме да вай республиканна. ЧIоагIа дега тоам беш, бIарг гIадвугаш я ТIой-Юрта вахача хьехархочо Беканаькъан Ильяса дахчача хьаеш йола тайп-тайпара хIамаш. Царна юкье я Магаса коанаIараш, гIалаш, моллагIа хIама чуййлла йиш йола кIопилгаш, ахча Iодергаш, гIалай хьисапе яь истола тIа лоаттаю кьоаламаш, ручкаш е кхьйола хIама чуоттае йиш йола кхабилг, дахчача чIоагIа хоза хьадаь вай кьаман байракха тIа латта тамагIа,

КьорIа е книжка дешача хана кIалхалоаттаергаш, иштта кхьидараш.

Дуккхача шерашка ишколе математика хьехаш хьавоагIа, вай республике маьлха сахьат хьадаь, массехк книжка автор вола, тахан вай пачахьалкхен университетте студенташта хьехаш вола Беканаькъан Ильяс чIоагIа чам чубенна, ше леладечунца дог ловзаш, кьаьхьегаш ва. Цо ше белгалдечох, дуккхача хана денз лаьрхIа вар из лазера аппарат ийца, наха тахан хоза хета, вай кьаман истори гойташ йола хIамаш хьае.

Тахан дуккхача моттигашка го йиш я цо хьакхелла

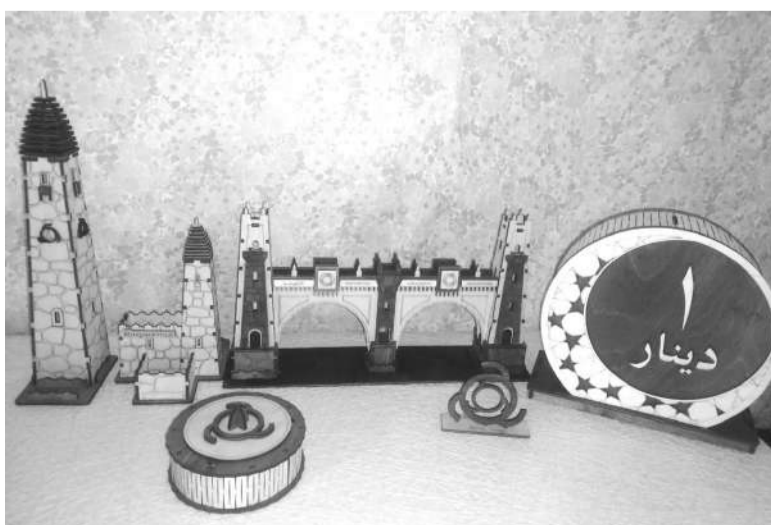

говза балхаш, вай республиканна тIалаттача туристаша дIаьхухьаш, республикал араха бахача кхьча кьаман наха совгIата телаш, дикка яржаш латт кьаман культураца, истореца бувзам бола Беканаькъан Ильяса хьаю тайп-тайпара дахчан хIамаш.

ГIадвугаш да, вай кьаман сага балхаш лоалаха ядача республикашка дIадаьйза, цар ийдеш хилар, Россе йоккхача шахьарашка бахача наьха цIагIа уж латтар. ДIахойодача хана дикка ший болх шербе лаьрхIа ва хьехархо Беканаькъан Ильяс. Ишколе, универ-

ситете хьеха а, цIагIа ший дега хьамсара, боча бола болх бе а аьттув боал цун тахан, ше леладер дезаш хиларах.

Ший кьаман истори лоархIаме дола Ильяс хIара хIаманца из гойта гIерт. Мах баь варгвоацаш хоза кхелла болх ба дахчача яь Магаса коанаIараш, лоаман гIала, иштта кхьидараш. Аьттув хилба цун вай кьаман лоархIаме дола хоза балхаш доаржадеш, кьаман гIулакх лакхадоаккхаш дIаваха! Де лерхIараш дукха да, Даьла кьаьхетамца, кьаьхьегаш вар гаьнавоал.

12 КЪАМАН МОТТ

ИнГГУ дешархошта хьадиьлар; химе, биологе тамашийна дуне

Газданаькъан Ахьмад

ГалгГай паччахьалкхен университетта химико-биологический факультете «Химе, биологе тамашийна дуне» яха кхетаче дІайихьар, цига дакъа лоацаш бар студенташ, ГалгГайчен дешара моттигашкара йоккхагІча класшакра дешархой. Из хоам бир «Сердало» газетага ИнГГУ зарбан болх лелабераша.

«Кхетаче дакъа лоацаш бар Магас шахьара №1 йолча ишколла-лицей, «Олимп» яхача лицей-начІал долча берий центра, Навсарерча №12 йолча ишкола дешархой, иштта «ХІара бера толам» яхача Федеральни программан доакъашхой. Кхетаченна чуйоагІаш университетта профессорско-хьехархой тоабо дика Илман лекцеш, лабораторни балхаш, хьажараш, гойтамаш-презентацияш вІашагІехьакяр», - аьлар тхога хоам баьчо.

Кхетаче дІаяхьара бахьан дар, дешархошта химе, биологе дуне довзийтар, цу Илманша луш йола балжа говзал дегІайоалаяра таронаш йовзийтар.

Кхетачен доакъашхой таро хилар шоашта бакъахьа хеташ дола хаттараш дала, хьехархоша фу йоах ха, шоай хургбола болх харжара химе, биологе даькъ тІа накъадаргдар фуд довза.

ТумагІара бархІ гІишло тоаяьй

Коазой Мадина

Къаьнарча Тумхой тайпан ТумагІа яхача юрта бархІ культуран тІехьален гІишло тоаяьй, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ЖІайрахьа-Ахабоарзен музее-заповеднике.

Ховш ма хиллара, ГалгГайчен гІалай доазон тІа Илма-тохкама балхаш дІахьош ба «АСМ групп» тоабан говзанчаш, хІаьта гІалаш тоаяра болх дІахьош я «САФМАР» оала ганз.

«ТумагІе гІалай цхьоагІо гучаьнний: тІох яьча, нах чубахаш хиннача гІалай лардаш; кхьоь къаьнара малхара каш. Исторен дагалоаттама гІишлош меттаоттаяра болх дІахьош ба, уж балхаш дергда 34 моттиге», - аьлар музее-заповеднике.

Наьна мотт боаржабарах йола яхьаш дІайихьар вайцига

Габгенаькъан Мартина

«ГалгГай мотт дешашка, йовхьамашка» яха наьна метта хьал тоадарах йола яхьаш дІайихьар мехка. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Ишколан программашца дувзаденаш хьаллоацаш, болх дІабихьар яхьаш вІашагІехьакча республикерча Еригача Россе къамашта юкьерча кагирхой союзо. Илманца, литератураца, иштта кхьдарашца къахьегаш хилар тайп-

тайпарча дешара моттигашкара бераш. ГалгГай мотт цена, дика ховш хилар довзийташ, ворхІ ишкол яр», - йоах хоамо.

ЖІайрахьарча Лаьнаанькъан И. цІерах йолча ГБОУ ишколера «Хьаст» яхача тоабан 15000 сом кхаьчар, Йоккхача

Ачалкхерча №1 йолча ишколан «Барттайна дезал» яхача тоабан 10000 сом делар, «Майра лачаш» яхача Шолжа-Шахьарерча №1 йолча ишкола дешархоша 5000 сом даьккхар яхьашка.

ГалгГайчен дешархо Еригроссийски преми хьежаеча берий тоабанна чувоагІаш хургва

Газданаькъан Ахьмад

ГалгГайчен Навсарен кхален ТІой-Юртарча №3 йолча ишколера Мерешканаькъан Іаддал-Рахьман «Кхетам балара керда философи» яха Еригроссийски преми хьежаеча берий тоабанна чувоагІаш хургва. Цу тароно цунна кхы а чІоагІагІа новкъостал дергда ший новкъо-

стащца цхьана, «Кхетам балара керда философи» яхача Еригроссийски ІІ-ча премерикагІа бола дешархошца болх бу хьехамчаш хоржача дакъа лаца.

«Преми хьежаеча берий тоабан доакъашхоша юкьедаяхьаш дола дакъа керттара да, «Кхетам балара керда философи» яха Еригроссийски ІІ-

гІа преми яла берригача мехкара дикагІа бола хьехархой, юкьарлон болхлой, шоашкара цу даькъ тІа доккха дакъа юкьедена нах хьехаржача. Оаха даькъалавуц Мерешканаькъан Іаддал-Рахьман яхьан тІехьарча даькъ тІа из кхачарца, вайна из гургава преми дІахьоча хана», - аьлар «Сердало» газетага ГалгГайчен дешара, Илман

Министерстве.

Іаддал-Рахьмана ше йоах, цу берий тоабанца ше харжарах, боарам боацаш гІадвахав: «Со чІоагІа раьза ва цу премерикагІа гойта. Из лоархІаме а бехктокхаме а да, бакъда со кийча ва сайгара цу юкье вай культуран безам нахаца бекъаш дакъа лаца, дешар тоадара керда наькъаш лаха».

МагIалбике «ШортагIа лела» яха кхерамзлен кхетаче дIайихьар

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIайчен наькъа полице, кьонача инспектораша МагIалбике кхерамзлен балхаца ювзаенна «ШортагIа лела» яха кхетаче дIайихьар, из ювзаенна яр машинаш наькъ тIа сиха лелаш хиларца.

«Машиний водителашца кьамал деш, полице болхлоша теркалдир тIехкараш дIа ца тохарах, дукхагIа дола зуламаш нийслуш хилар, цу дийнахьа царна дукха гучабалар наькъа кхерамзлен Iалашо еш дола тIехкар дIа ца тохаш боагIа водителаш. Кхетаче дIахьош, полицейскеша хьалхадаьккхар, машинаш сиха хехкаш хилар харцахьа долга, духьалйоагIаца машина наькъ тIа ца воалаш, лоравала везаш хилар», - аьлар «Сердало» газетата ГIалгIай Республице гIолла йолча чурча гIулакхий Министерствон зарбан болх лелабераша.

МагIалбикерча №2 йолча ишкола кьонача инспектораша кIоаргга Юмадир из хьал:

машинаца воагIаш, новкъа лелара бокьонаш лораче езаш хилар. Из бахьан дукха зуламаш дув-

лаш хилар хьалхадаьккхар боккхагIарна, уж тIахьийхар цар бехктокхаме хилара.

Наькъашкарча хьала тIахьожам лоаттабеш я, цу оагIонцара министерство

Коазой Мадина

ХIара дийнахьа бIаргагу вайна, наькъашкара хьал боагIаца боараме хилийта гIерташ, кьахьеганах. Из хоам «Сердалога» бир цу оагIон зарбан болх лелабераша.

Наькъаш, наькъа йистош, гIашлой наькъаш нувхех цендеш боаккаш гу уж укх деношка а. Буц дIахьоккаш, хьакха дезача басар хьоккаш, вай ХIара денна лелаш йола моттигаш цIена, хоза куц долаш хилийта гIерташ, хьувз уж кадай кьахьегамхой.

«Лоралуш хила, наькъашкара бокьонаш лархIа! Маьрша, дикача наькъ тIа хилда шо», - яхаш, ловцаш доах цар юхеГIолла тIехбувларашта.

Кьаман библиотеке дакъа лоац, наькъашкарча кхерамзлен кIира дIахьоча

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIайчен Янданаькъан Жамалда цIерагIаца Кьаман библиотеке болхлоша дакъа лоац наькъа кхерамзлен Еригроссийски кIира дIахьоча. Библиотека болхлоша кийчъаь хинна кхетаче берашта а боккхийчарна а лаьрхIа яр.

«Мехка лаьрхIа йолча дешара моттигашка, новкъа машинашца лелаш кхерамзлен Iалашо яра бола белгалара болх дIабиьхар. ЛадувгIаш хиннараша

шоай хаттараш дIалуш, царна жоп а луш, дика дIадихьар вIашагIкхетар. Дешаш барий отделе иштта кийчъаьбар «Сабар - кхерамзлен нана» яха книжкай гойтам. Из бовза безам барий таро я наькъашка лелара бокьонаш йовза, уж го йиш я цу гойтаме, иштта цига да сурташ, уж го йиш хиларал совгIа, довза а царех шоашта пайда эца а йиш йолаш ба нах», - аьлар «Сердало» газетата ГIалгIайчен Кьаман библиотеке зарбан болх лелабераша.

Укх кIира дIахьош хинна кхерамзлен наькъа Iалашо яра керттера темаш йоагIаш яр

зIамагIа болча гIашлошта, машинаш сиха цахькара, нов-

къа машинашца хьовзам хургбоацаш лорабалара.

Шолже, тIахьожам боацаш, лелача хьайбай гIулакх дувцаш да

Султиганаькъан Йоакъап

Ш о л ж а - Ш а х ь а р а салоIаца моттигашка, урамашка, майдашца лелаш дола да воаца хьайбаш, 2024 шера ардара бетта цьхоолагIа денгара денз, тIахьожам боацарех лоархIаргда, яхаш, дийцар «Сердало» газетата моттигерча административни гIод тохаргда: устагIанна тIера - 1000 сом, бежана тIера - 3000 сом, говрах - 5000 сом.

«Наьсаре - Сипсой-ГIала-Шолжа-ГIала» яхача цIермашиннаькъа доазонаш тохкаш хургья ГIалгIайче, Нохчийче РЖДца цхьана

Аькхенаькъан Марем

«Наьсаре - Сипсой-ГIала - Шолжа-ГIала» яха цIермашиннаькъа доазош тохкаш хургья РЖД болхлош, гIалгIай мехкарча, нохчий мехкарча паччахьалкхен доакьашхой юкье бола тоаба. Из болх дIабахьа яь чIоагIо я, кхьа оагIон викалаш юкье болаш.

«Республикерча паччахьалкхено «Сердало» газетата беча хоамах, цIермашинникь автомобилый наькъаца вIашкаотташ йола моттигаш белгалъеш, болх дIахьоргба

тоабо, иштта дIахьоргба кадастрови балхаш. Шаькха оагIонца чIоагIо еш дола кьахаташ оттаде дезаш да из деррига.

Цул тIехьагIа дIабоалургба Кьилбаседа Кавказера цIермашиннаькъий гIулакх тоадеш хургийолча проекта тIехьа кьахьеганах. Ер шу йистедалалехь, чакхбаккха лерхI беррига болх.

«Шинна республикан аьттув болаш, лоархIаце проект я из. ГIалгIай, нохчий мехкашкарча туризма, экономикан хьал тоадеш хургба из болх», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Вайцига кийчо еш ба гурахъара ялат дIаде

Аькхенаькъан Марем

Республике дIадоладаьд гурахъа лъатташ ахарга, ялат дIадерга кийчо еш дола балхаш. Из болх дIахьоргба, ардара бетта 5-ча денгара лайчилла бетта 5-ча денга кIаччалца. Ерригача хIамайчоалха таронаш 100% кийча я, кIашкара балхаш дIахьош ба 600 юртбоахама гIирс, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГIалгIай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх ле-лабераша.

Карарча шера дIаде лерхI Гай дIадувш долча ялата фу 28,6 эзар гектара тIа, цу юкье 19,7 эзар Гай дIадувш дола кIа, 5,2 эзар гектар мух, 1,9 эзар гектар чхьовга (рапс), 1,8 эзар гектар доакъара лъархIа дIадувш дола ялаташ. Карарча хана фермераша дIаде кийчаьд 11,2 эзар гектара тIара ялат.

ГIалгIайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Гайлас тIадиллар юртбоахама Министерствонна, ялат дIаде кийчо яра гIулакха керттера терко лоаттаеш хилар, хIана аьлча цох тийша да 2025 шера хьахургда ялат.

КХАЙКАРАЛ

«Фусам-Нана» яхача дезала, наьна, бералла республикан яхье дакъа лаца хьех ГIалгIайчен ноаной. Котбаннарашта ахчан совгIаташ, яхь хьаллоацача нахагара совгIаташ лургда; цул совгIа, федеральни доазон тIа вай республика йовзийташ а хургба уж.

ЯХЬ ДIАХЬОШ Я; ГIАЛГIАЙ КЪАМАН ГIАДАТАШ, ГIАЪДАЛАШ, ДААРАШ, МОТТ НАХАЛБАККХАР ДУХЪА.

Дакъа лаца ловрашкара дехараш хьайду телефона укх номерга гIолла: +7-916-325-14-99.

ГОБЪЯВЛЕНИЯ

Утеранный диплом №06НН0000598, выданный ГБОУ СПО им. Т.Х.Цурова с.п. Нижние Ачалуки в 2012 г. на имя Тамбиева Али Юнузовича, считать недействительным.

Утеранный диплом 06 СПА 001433 рег.номер 9987, выданный ГБОУ СПО «Назрановский аграрный техникум» г. Назрани в 2013 году на имя Арчакова Вахи Борисовича, считать недействительным.

Хатарашта духьалара кийчо малагIча боараме я хьожаш, хилар МЧС Наьсаре

Аькхенаькъан Марем

Ставрополерча Россее МЧС ГУ тIахьожам беш, хатарашта духьалара кийчон

болх дIабихьар Наьсаре. Цу гIулакха керттера декхар - ЖКХ оагIонца дувзаденнача хатарашта духьалара кийчо малагIча боараме я тахкар.

Наьсарерча МЧС оагIон низ моллагIа хатар нийделча малагIча боараме ба хьежар лаьрхIа оттаяь комисси. «Цхьаккха кхоачам боацар

юкье доацаш, хатар ийккхача арабалар сиха, хила доагIаца тайпара долаш, чакхдаьлар из гIулакх», - дийцар «Сердалога» шахьара администраце.

Шелал хьаоттарца, цIерцара хатараш даржарах хоам бу МЧС

Коазой Мадина

Гуйран хьалхарча бетта, МЧС керттерча моттиге дIайихьача кхетаче дийцар, шелал хьаоттарца лакхлуш долча хатарех, ма хулла кIезигагIа уж хургдолаш дIакхача безача бал-

хах. «Сердалога» из хоам бир цу моттигера.

Кхетаче теркалдир, шелал хьаотталехь, ший цIагIа хьалсага езаца пишкашка, котIлашка хьажа везилга, хьалххе кийчо е езилга.

Цу оагIонцарча балха кул-

галхочун гIонча волча Котанаькъан Ахьмада белгалдечох, дIадахача шера цу оагIонцара кхоачамбоацараш бахьан долаш бархI сага вахар хьаьдад.

«ЦIераш ювлара бахьанаш газ эхкхарца, угар хьаIарца; токацарча, газацарча

гIирсашта лерттIа доал деш цахиларца дувзаденна да.

Хатараш ма хулла кIезигагIа хилийтара тIехьа, из деррига хьалхадоккхаш, хьехам беш, болх дIакхача беза бахархошца», - дийцар Котанаькъан Ахьмада.

Самбох йола Кавказа Кубок яккхара яхъаш дӀахьоргья республике

Гаьгенаькъан Мартина

Наьсарерча спорта иш-коле Кавказа Кубок яккхара самбох йола яхъаш дӀахьоргья укх кӀира. Из хоам «Сердалога» бир цу гӀулакха хьалхалаттараша.

«Кьилбаседа Кавказе-ра лакха говзал йола спортсменаш гуллурга яхъашка. Россе самбох йолча федерациен проект из латар вай мехка доаржадара тӀехьа дӀахьош я. 8 тайпара ханаш йола спортсменаш ба цу юкье хургбараш», - белгалдир Россе самбо федерацие вице-президент волча Янданакъан Апте.

Цу латара говзанч хиннача Эльмурзанакъан Ислам-Бека цӀерах йола Кубок яккхара гуллурга дукха спортсменаш.

ЗӀамигача футболах йола яхъ дӀайихьар, Москверча гӀалгӀай массазарча викалаша

Аькхенаькъан Марем

«ДоттагӀала кубок - 2024» яха зӀамигача футболах йола кьамашта юкьера яхъ дӀайихьар, дӀадахача

кӀиран чухьа Москве. Цигарча университеташкара тоабаш яр яхъе дакъа лаьцараш.

Белгалде деза, дӀадахача

шера цу яхъашта юкье нохчий, гӀалгӀай тоабаш марахиннаеце, укх шера дакъа лоцаш Россе тайп-тайпарча кьамий, иштта кхьдолча мехкий тоабаш хиннилга.

«Сердало» газетага массазарча викалаша дийцачох, Россе дахача кьамашта юкье барт, безам цӀоагӀбе дӀахьош я яхъ.

«Спорт - волаваларца» яхача проекта толашагӀбараш белгалбир республике

Гаьгенаькъан Мартина

«Спорт - волаваларца» яхача проекте котбаьнарараш белгалбир «Хьалхарчар болам» яхача моттигерча оагӀоно. Из хоам «Сердалога» бир проекта хьалхалаттараша.

«Из гӀулакх дӀахьош дакъа мел лаьцарашта, доккха баркал аьлар «Хьалхарчар болам» яхача

оагӀонна кулгал деча Пхьошанакъан Зоврбика.

Яхъашка котало яккхар лорий-технологически гӀулакхех йолча колледжо; шоллагӀа моттиг цӀерах йоаеца колледжа №1 йолча тоабанна кхьачар.

Иштта дикагӀчарца хилар тайп-тайпарча гӀулакхех йола профессионални колледж», - йоах тхога бенача хоамо. Грамоташ, деза совгӀаташ делар котбаьнарарашта.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЗАСЕДАНИЯ СОГЛАСИТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ ПО ВОПРОСУ СОГЛАСОВАНИЯ МЕСТОПОЛОЖЕНИЯ ГРАНИЦ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ ПРИ ВЫПОЛНЕНИИ КОМПЛЕКСНЫХ КАДАСТРОВЫХ РАБОТ

В отношении объектов недвижимого имущества, расположенных на территории кадастрового квартала:

субъект Российской Федерации Республика Ингушетия

муниципальное образование «Городской округ г. Малгобек», населенный пункт г. Малгобек, № кадастрового квартала 06:01:0100003

(Иные сведения, позволяющие определить местоположение территории, на которой выполняются комплексные кадастровые работы ²⁾)

в соответствии с заключенным договором выполняются от «02» июля 2024 г. № 06/2024/г0-21 кадастровые работы

Уведомляем всех заинтересованных лиц о завершении подготовки проекта карты-плана территории, с которым можно ознакомиться по адресу работы согласительной комиссии: Республика Ингушетия, 386302, г. Малгобек, ул. Осканова, 29 блок Б

Администрация «Городской округ г. Малгобек» (Адрес работы согласительной комиссии)

или на официальных сайтах в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет»:

Администрации «Городской округ г. Малгобек» <https://malgobek-r26.gosweb.gosuslugi.ru/>

(Наименование заказчика комплексных кадастровых работ)	(Адрес сайта)
Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия	https://t.me/minimuscestvori https://vk.com/minizo2022
(Наименование исполнительного органа государственной власти субъекта Российской Федерации, на территории которого проводятся комплексные кадастровые работы)	(Адрес сайта)
Управления Росреестра по Республике Ингушетия	rosreestr.gov.ru
(Наименование органа кадастрового учета)	(Адрес сайта)

Заседание согласительной комиссии по вопросу согласования местоположения границ земельных участков, в отношении которых проводятся комплексные кадастровые работы на территории кадастрового квартала: 06:01:0100003

Республика Ингушетия, 386302, г. Малгобек, ул. Осканова, 29, блок Б состоится по адресу: Администрация «Городской округ г. Малгобек» «01» октября 2024 г. в 11 часов 00 минут.

Для участия в согласовании местоположения границ при себе необходимо иметь документ, удостоверя-

ющий личность, а также документы, подтверждающие права на соответствующий земельный участок.

Обоснованные возражения относительно местоположения границ земельных участков, содержащегося в проекте карты-плана территории, можно представить в согласительную комиссию в письменной форме в период с «10» сентября 2024 г. по «30» сентября 2024 г. с «01» октября 2024 г. по «04» ноября 2024 г.

Возражения оформляются в соответствии с частью 15 статьи 42.10 Федерального закона от 24 июля 2007 г. № 221-ФЗ «О государственном кадастре недвижимости»⁶ и включают в себя сведения о лице, направившем данное возражение, в том числе фамилию, имя и (при наличии) отчество, а также адрес правообладателя и (или) адрес электронной почты правообладателя, реквизиты документа, удостоверяющего его личность, обоснование причин его несогласия с местоположением границы земельного участка, кадастровый номер земельного участка (при наличии) или обозначение образуемого земельного участка в соответствии с проектом карты-плана территории. К указанным возражениям должны быть приложены копии документов, подтверждающих право лица, направившего данное возражение, на такой земельный участок, или иные документы, устанавливающие или удостоверяющие права на такой земельный участок, а также документы, определяющие (определявшие) местоположение границ при образовании такого земельного участка (при наличии).

В случае отсутствия таких возражений местоположение границ земельных участков считается согласованным.